

Разматрајући поступак доношења овог Правилника, Уставни суд је из достављене документације утврдио да је у питању акт усвојен на референдуму од 26. II 1987. године по први пут, а да се наводи о неуспелом референдуму односе на Правилник о решавању стамбених потреба радника Радне заједнице. Стога је Суд у односу на поступак доношења и одредбу тачке 6, члана 6. овог Правилника, којом, по оцени Суда, нису прекорачена законска овлашћења из члана 36. Закона о стамбеним односима, одлучио да не прихвати иницијативу.

Суд није нашао основа за прихватање иницијативе у односу на оспорену одредбу ст. 2, члана 33. Правилника о основама и мерилима за утврђивање и распоређивање дохотка и средстава за личне дохотке и за заједничку потрошњу од 30. I 1987. године, којом је предвиђено да председник Суда и комисија, који врше оцену остварених резултата рада радника, могу под одређеним условима, судије ажурне у својој области оценити и као да су пребацили норму у зависности од степена њиховог укупног ангажовања.

Имајући у виду да су овим Правилником предвиђени основи и мерила за утврђивање личног доприноса радника, посебни критеријуми по којима се врши оцена резултата рада радника, начин и поступак саме процене, Суд је оценио да су, у конкретном случају, овлашћења органа који врше оцену личног доприноса радника прецизирана и објективизирана самим актом и представљају примену критеријума и мерила унапред предвиђених и вреднованих Правилником који је донет референдумом. Стога, оспореном одредбом ст. 2, чл. 33. Правилника нису прекорачена законска овлашћења радника из чл. 126. и 129. Закона о удруженом раду.

(Решење Уставног суда Србије ИУ бр. 140/87 од 24. септембра 1987. год.)

Припремио Томислав Вељковић

ОДЛУКЕ СУДА УДРУЖЕНОГ РАДА СРБИЈЕ

НЕЗАКОНИТО РАСПОЛАГАЊЕ ДРУШТВЕНИМ СРЕДСТВИМА И МЕРА ПРЕСТАНКА РАДНОГ ОДНОСА

Радник је предлогу за покретање поступка навео да је у основној организацији био распоређен на послове обезбеђења објеката. Одлуком дисциплинске комисије оглашен је одговорним за тротивправно прибављање нових цеви обложених полиестером с прирубницама. Тврди да је, али уз излазницу, изнео из објекта расходоване полипропиленске црне цеви. Како није учинио тежу повреду радне обавезе за коју је оглашен одговорним, предложио је да суд удруженог рада поништи оспорену одлуку и обавезе основну организацију да га врати на рад.

Основни суд удруженог рада у Шапцу је одлуком РО. 435/86. од 2. децембра 1986. године одбио стављени захтев. У проведеном поступку је утврдио да је подносилац предлога правноснажном кривичном пресудом оглашен кривим због прибављања нових цеви обложених полиестером са прирубницама за које је знао да су прибављене извршењем кривичног дела, чиме је извршио кривично дело прикривања из члана 184. став 1. КЗ СРС. Према одредбама Правилника о кућном реду и обезбеђењу имовине основне организације служба обезбеђења има овлашћење и обавезу да, између осталог, чува и штити имовину предузећа од отуђења, да открива и спречава појаве које би могле нанети штету имовини, да открива прекршаје и кривична дела и хвата њихове извршиоце, да сачува трагове извршених кривичних дела и да предузима друге потребне мере да би се друштвена имовина сачувала. У конкретном слу-

чају, радник не само да није извршио своју радну обавезу, већ је учинио кривично дело прикривања ствари за које је знао да су прибављене извршењем кривичног дела. Како свака повреда наведеног Правилника представља тежу повреду радне обавезе (члан 137), радник је правилно оглашен одговорним за незаконито располагање друштвеним средствима и друге незаконите радње, којима је организацији нанета знатна материјална штета. Имајући у виду тежину повреде, степен одговорности радника и значај послова које је обављао, њему је, према становишту првостепеног суда, правилно изречена мера престанка радног односа.

Суд удруженог рада Србије је одлуком II РО. 2722/87. од 25. јуна 1987. године одбио жалбу радника и потврдио првостепену одлуку. Нашао је да се у жалби неосновано истиче да је радник у дисциплинском поступку одговарао за прибављање полипропиленских црних цеви, а у кривичном поступку за прибављање цеви обложених полиестером с прирубницама, те да одлука првостепеног суда није могла бити заснована на кривичној пресуди. Наиме, стоји чињеница да је у захтеву за покретање дисциплинског поступка наведено да је предлагач од куће А. А. отерао својој кући 5 комада полипропиленских цеви. Поменутим захтевом је, међутим, тражено покретање дисциплинског поступка и против радника службе обезбеђења Р. Р. што је кући А. А., поред наведених цеви, отерао и цеви обложене полиестером с прирубницама. Како је за прибављање управо ових других цеви предлагач оглашен кривим у кривичном поступку, другостепени суд налази да постоји идентитет ствари прибављених кривичним делом, те да је и одлука првостепеног суда могла бити заснована на правноснажној пресуди кривичног суда. При том треба имати у виду да се захтев за покретање дисциплинског поступка подноси кад постоје основи сумње да је радник учинио повреду радне обавезе или друге повреде радне дисциплине. Тада се, по природи ствари, не може са сигурношћу рећи да ли је, које повреде и под којим условима радник учинио, па се, у том смислу, мора оценити чињеница да су у захтеву за покретање дисциплинског поступка наведене полипропиленске црне цеви. Другим речима, све је то тек требало утврдити у дисциплинском поступку.

Најзад, радник је, радећи на пословима обезбеђења објекта, био дужан да штити сва друштвена средства, и то без обзира да ли на неким од њих право коришћења, управљања и располагања има основна организација у којој је у радном односу или друга основна организација у саставу исте радне организације. За постојање ове повреде радне обавезе у конкретном случају није битно које је друштвено правно лице оштећено.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Шапцу РО. 435/86 од 2. децембра 1986. године и одлука Суда удруженог рада Србије II РО 2722/87. од 25. јуна 1987. године)

СТРУЧНИ ИСПИТ ЗДРАВСТВЕНИХ РАДНИКА И ЗАСНИВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА

Предлагач је у предлогу за покретање поступка навео да је поднео пријаву за заснивање радног односа на пословима санитарног техничара-приправника на неодређено време. Како се ради о заснивању радног односа са приправником, сматра да се огласом није могао тражити положен возачки испит. Осим тога, изабрани кандидат не испуњава објављене услове јер има радно искуство. Са ових разлога је предложио да суд закаже расправу, изведе потребне доказе и поништи одлуку о избору кандидата.

Основни суд удруженог рада у Чачку је одлуком РО 675/86. од 21. јануара 1987. године одбио стављени захтев. У образложењу је навео да предлагач нема положен возачки испит „Б“ категорије, те не испуњава посебан услов за заснивање радног односа. Најзад, он се не може смат-

рати приправником будући да је већ радио у основној организацији на одређено време.

Суд удруженог рада Србије је одлуком број II РО 1263/87. од 16. јуна 1987. године одбио жалбу предлагача као неосновану и потврдио првостепену одлуку. Пре свега, нашао је да је изабрани кандидат могао засновати радни однос у својству приправника. Према члану 128. став 2. Закона о здравственој заштити здравствени радници не могу самостално обављати послове здравствене делатности док не обаве приправнички стаж и положи стручни испит. Ови услови морају бити кумулативно испуњени, што значи да се здравствени радник сматра приправником све дотле док не положи стручни испит, без обзира на то да ли је обавио приправнички стаж у трајању утврђеном чланом 128. став 2. Закона о здравственој заштити. Најзад, одредбом члана 129. овог закона предвиђено је да се приправнички стаж изводи по утврђеном програму кроз практичан рад у здравственим организацијама, а под непосредним надзором овлашћеног здравственог радника који има најмање две године рада по положеном стручном испиту.

У конкретном случају, изабрани кандидат није радио у здравственој организацији већ у основној организацији кооператаната. Он није положио стручни испит у складу са одредбама члана 133. Закона о здравственој заштити. Изабрани кандидат је радни однос могао засновати као приправник. Он, дакле, испуњава објављене услове.

Другостепени суд такође налази да у поступку избора није поврћен ни члан 21. став 5. Закона о радним односима. Наиме, основна организација је у складу са одредбом члана 179. став 3. тачка 1. Закона о удруженом раду утврдила да извршилац послова санитарног техничара мора од посебних знања имати положен возачки испит „Б“ категорије. У том смислу, овде се не ради о претходном проверавању радних, односа стручних способности што код приправника није дозвољено, већ о утврђивању услова за вршење одређених послова. Утврђивање ових услова је неотуђиво самоуправно право радних људи основне организације, ако законом није друкчије одређено.

Наравно, у споровима, о заснивању радног односа посебно треба имати у виду домаћај одредбе члана 226. Закона о удруженом раду. Њом је предвиђено да одлуку о избору кандидата може побијати сваки учесник огласа, односно конкурса независно од тога да ли сам испуњава објављене услове. Зато је и другостепени суд законитост одлуке надлежног органа основне организације ценио са овог становишта.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Чачку РО 675/86. од 21. јануара 1987. године и одлука Суда удруженог рада Србије број II РО 1263/87. од 16. јуна 1987. године)

КРАЈЊА НЕПАЖЊА И ДУЖНОСТ НАКНАДЕ ШТЕТЕ

Основна организација је у предлогу за покретање поступка навела да је шеф једног од њених градилишта набавио фасадплуст у количини од 2520 kg. Овај материјал није могао бити искоришћен јер уз њега није купљена одговарајућа подлога. Осим тога, инвеститор се није сложио с избором боје у којој је фасадплуст набављен. Радник се, пак, о томе није консултовао с инвеститором. Он се при вршењу поверених послова и радних задатака није понашао као иоле пажљив човек. Радник је штету проузроковао из крајње непажње, па је дужан да је накнади. Са изложеног, основна организација је предложила да суд удруженог рада обавезе радника да јој по овом основу исплати 100.800 динара.

Основни суд удруженог рада у Врању је одлуком РО. 1481/86. од 25. новембра 1986. године одбио стављени захтев. Утврдио је да су зграде на којима је основна организација изводила завршне радове биле офарбане црвеном бојом. Како је и спорна набавка извршена у истој боји, првостепени суд налази да на страни радника нема кривице за

проузроковану штету. Поред тога, радник је у краћем року писмено обавестио продавца да уз фасадпласт није испоручио потребну подлогу и тако покушао да спречи наступање штетних последица. При том ваља имати у виду и то да основна организација пред надлежним привредним судом није покренула поступак ради утврђивања чијом је кривицом дошло до кварења фасадпласта. Зато првостепени суд налази да радник штету није причинио ни намерно, нити из крајње непажње, већ да је иста настала кривицом других радника основне организације.

Суд удруженог рада Србије је одлуком II РО 161/87. од 21. априла 1987. године уважио жалбу основне организације, преиначио побивају одлуку и усвојио стављени захтев. Напашао је да на спорни однос ваља применити члан 68. став 1. Закона о изградњи објеката („Службени гласник СРС“, бр. 10/84.). Поменутом одредбом је предвиђено да је организација удруженог рада која гради објекат односно изводи радове, дужна да, ради обезбеђења података о току и начину грађења, води грађевински дневник и грађевинску књигу. У том смислу, радник је као шеф прадилишта био у обавези да се са инвеститором споразуме о врсти, количини и квалитету материјала који треба набавити и ове податке упише у грађевински дневник. Он није обезбедио писмену форму уговора којом се доказује квалитет уграђеног материјала и тако од себе отклонио сумњу да је при набавци фасадпласта био крајње непажљив. Радник се у дајој ситуацији није понашао као иоле пажљив човек, па се не може позивати на то да је неко утицао на инвеститора да промени мишљење, одустане од усменог договора и тражи фасадпласт у другој боји.

Поред тога, радник је фасадпласт купио без подлоге иако је знао да се без ње не може уградити. Одустанком инвеститора од фасадпласта у црвеној боји, немогућношћу да се угради на другом објекту или врати продавцу, истекао је његов рок употребе од 6 месеци и за основну организацију настала материјална штета. Истина, радник се бранио тиме да је у то време била несташица овог материјала, те да му је продавац гарантовао испоруку подлоге у року од 2—3 дана. Другостепени суд, међутим, није прихватио ове наводе јер је радник, с обзиром на количину материјала који набавља, краћак рок употребе, несташицу на тржишту и чињеницу да нема битног састојка за његову употребу, био дужан да пре куповине упозна с тим надлежне органе и службе основне организације. Он то није учинио већ је олако држао да неће доћи ни до каквих штетних последица. Радник је, дакле, при вршењу својих радних обавеза био крајње непажљив, па је у обавези да накнади проузроковану штету, сходно одредбама члана 205. став 1. Закона о удруженом раду.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Врању РО 1481/86. од 25. новембра 1986. године и одлука Суда удруженог рада Србије II РО 161/87. од 21. априла 1987. године)

РАДНО ИСКУСТВО КАО ПОСЕБАН УСЛОВ ЗА ЗАСНИВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА

Предлагач је у предлогу за покретање поступка навео да је основна организација расписала јавни конкурс којим је тражила шефа рачуноводства. Одлуком надлежног органа изабран је кандидат који не испуњава услове у погледу радног искуства. Зато је предложио да суд удруженог рада закаже расправу, изведе потребне доказе и поништи одлуку о избору кандидата.

Основни суд удруженог рада у Зајечару је одлуком II УР 870/86. од 14. новембра 1986. године усвојио стављени захтев. Утврдио је да је основна организација расписала конкурс за избор шефа рачуноводства. Условима конкурса је, између осталог, тражен завршен економски факултет, виша економска школа или средња економска школа са најмање 3 године радног искуства на пословима шефа рачуноводства. Иза-

брани кандидат има 10 година рада после стицања више школске спреме, али не и 3 године радног искуства на пословима шефа рачуноводства. Према томе, одлука о избору кандидата није законита.

Суд удруженог рада Србије је одлуком II РО 487/87. од 2. јуна 1987. године уважио жалбу изабраног кандидата, преиначио побијану одлуку и одбио захтев предлагача. На спорни однос је применио члан 13. став 2. Закона о радним односима („Службени гласник СРС“, бр. 37/86.). Поменутом одредбом је предвиђено да се под радним искуством сматра време које је радник провео на раду после стицања стручне спреме која је услов за заснивање радног односа. У том смислу, самоуправним општим актом се не може утврдити, а конкурсом тражити радно искуство, на одређеним пословима, па ни на пословима са посебним овлашћењима и одговорностима, осим ако посебним законом није друкчије одређено. Радно искуство се везује, дакле, само за време које је радник провео на раду после стицања стручне спреме која је услов за заснивање радног односа, а не за послове које је обављао. У конкретном случају, изабрани кандидат је 10 година провео на раду после стицања више школске спреме, па је очигледно да испуњава услове у погледу радног искуства.

Даље, изабрани кандидат има завршену вишу економску школу. Он испуњава конкурсом објављене услове и у погледу стручне спреме, па другостепени суд налази да је одлука о избору кандидата донета у складу са законом и самоуправним општим актом.

Истина, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места предвиђено је да шеф рачуноводства треба да има завршену средњу економску школу и 3 године праксе или непотпуну средњу економску школу и 5 година праксе у струци. То упућује на закључак да између конкурса и самоуправног општег акта постоји извесна несагласност. Ова несагласност, међутим, није битна повреда поступка за избор пријављених кандидата. Наиме, изабрани кандидат и подносилац подлога су под једнаким условима учествовали у поступку заснивања радног односа. Пријава подносиоца предлога је узета у разматрање чиме је он добио статус кандидата за заснивање радног односа. Стога се не може говорити о томе да је он због несагласности конкурса и самоуправног општег акта био онемогућен да заснује радни однос. Суштина је заправо у томе да је изабран онај кандидат који испуњава услове и који ће, по мишљењу надлежног органа основне организације, најбоље обављати послове ради чијег је вршења расписан јавни оглас.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Зајечару II УР 870/86. од 14. новембра 1986. године и одлука Суда удруженог рада Србије II РО 487/87. од 2. јуна 1987. године)

ПРЕСТАНАК ВОБЕЊА ЕВИДЕНЦИЈЕ О ЛИЦУ КОЈЕ ТРАЖИ ЗАПОСЛЕЊЕ

Предлагач је у предлогу за покретање поступка навео да је поднео пријаву за заснивање радног односа на пословима сарадника за гехничке послове-приправника. Био је увршћен на прво место ранг-листе пријављених кандидата. Како је изабрано лице на осмом месту ранг-листе, сматра да је битно повређен поступак за избор кандидата. Предложио је да суд удруженог рада закаже расправу, изведе потребне доказе и поништи одлуку о избору.

Основни суд удруженог рада у Београду одлуком РО. 851/86. од 3. децембра 1986. године усвојио је стављени захтев. Утврдио је да је предлагач био увршћен на прво, а изабрани кандидат на осмо место сачињене ранг-листе. Како надлежни орган организације није извршио избор између кандидата према редоследу на ранг-листи (члан 34. став 1. Закона о запошљавању), одлука о избору није законита.

Против ове одлуке жалбу је изјавила организација. Навела је да се предлагач већ налази у радном односу са пуним радним временом.

Он се не може сматрати лицем које тражи запослење, па ни уживати приоритет у поступку заснивања радног односа. Предложила је да се жалба уважи, побијана одлука преиначи и захтев одбије као неоснован.

Суд удруженог рада Србије у одлуци број II РО 1352/87. од 30. јуна 1987. године налази да је првостепени суд правилно утврдио чињенично стање, а погрешно применио материјално право. Наиме, побијана одлука није могла бити заснована на одредбама члана 34. став 1, већ 32. став 3. Закона о запошљавању. Њом је предвиђено да се критеријуми за утврђивање ранг-листе примењују на сва лица пријављена на конкурс, односно оглас, ради заснивања радног односа, ако испуњавају услове за вршење послова и радних задатака утврђених законом и самоуправним општим актом. То значи да се у поступку избора утврђује редослед како лица која траже запослење, тако и лица која се налазе у радном односу. У ранг-листу се увршћују сви пријављени кандидати, али приоритет у заснивању радног односа имају лица која траже запослење. На овакав закључак упућују одредбе члана 5. и 27. Закона о запошљавању.

У конкретном случају, подносилац предлога ради у нижем степеноу стручне спреме од оне коју поседује. Он по овој основи има право на бодове из члана 32. став 1. тачка 5. и става 2. Закона о запошљавању, али се не може сматрати незапосленим лицем. Наиме, одредбом члана 23. став 3. Закона о запошљавању је предвиђено да се евиденција о лицу које тражи запослење престаје да води ако се запосли са пуним радним временом. Ово без обзира на то да ли ово лице ради послове који одговарају његовој стручној спреми. Самим запослењем са пуним радним временом оно губи својство незапосленог лица. Како се подносилац предлога налази у радном односу на неодређено време, он нема предност код заснивања радног односа у односу на изабраног кандидата, па и на остале незапослене учеснике пријављене по огласу. Самим тим, то је и оправдан разлог због ког он није изабран.

Осим тога, надлежни орган организације је дао оправдане разлоге због којих није изабрао кандидата са већим бројем бодова, односно оне који су увршћени од другог до седмог места ранг-листе. Кандидати под редним бројем 2, 3. и 6. нису изабрани јер као лица женског пола не могу одговорити захтевима посла који изискују повремену рад на терену и јаче физичко напрезање. Кандидати под 4. и 5. су изразили резервисаност у погледу прихватања оглашених послова, док кандидат под редним бројем 7. има повољнији социјално-економски положај због стања у породичној стамбеној згради родитеља. Најзад, сви ови кандидати нису ни оспоравали одлуку о избору пред судом. Зато се, дакле, не може говорити о повреди њихових права.

Са изложеног, другостепени суд је нашао да је надлежни орган дао оправдане разлоге због којих није изабрао кандидате са највећим, односно већим бројем бодова. Другим речима, то значи да је оспорена одлука о избору донета у складу са одредбама члана 34. став 2. Закона о запошљавању. Зато је жалбу ваљало уважити, првостепену одлуку преиначити и захтев предлагача одбити као неоснован.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Београду РО. 851/86. од 3. децембра 1986. године и одлука Суда удруженог рада Србије број II РО 1352/87. од 30. јуна 1987. године)

Припремио Миодраг Васић